



Religiositeit en ethisch bewustzijn

Een gesprek met Guido-Henri De Couvreur van de Club of Rome EU

**Alexis
Versele**

Architect / docent
aan KaHo Sint-
Lieven in Gent /
voorzitter van
Domus Mundi vzw



Alexis Versele - *Wat betekent religie?* is de titel van een gebundelde reeks essays waarin u een bijdrage levert met als thema: *Heeft religie nog betekenis in een technische wereld? Volgens u moeten we evolueren naar een meer 'solidaire religiositeit' gebaseerd op solidariteit onder alle mensen.*

Guido-Henri De Couvreur - Ik ben pas terug van een bezinning in Nederland waar ik sprak over het thema 'van individualisme naar solidariteit'. Ik zou heel wat kerken en vertegenwoordigers van godsdiensten een gebrek aan religiositeit willen verwijten. Ik stel vast dat mensen vaak een egocentrische houding aannemen in hun godsdienstbeleving. Het godsdienstige wordt ontdaan van het transcendente. Het verschrompelt tot een vroomheid die enkel een egocentrische verhulling is, waarbij kerken en godsdiensten een gebrek aan religiositeit - als een verbondenheid van alles met allen, met het kosmische gebeuren - vertonen. Als er enige vorm van solidariteit is, dan bestaat die meestal enkel ten opzichte van eigen mensen en niet die erbuiten. De meeste mensen zijn evenmin solidair met de natuur, en dus ook niet met mensen van de volgende generaties.

Mensen zetten de natuur naar hun hand en maken een godsbeeld naar eigen gelijkenis terwijl de Bijbel net het omgekeerde zegt: 'God heeft de mens geschapen naar zijn beeld en gelijkenis.' Ik heb veel respect voor de figuur van Franciscus die als godsdienstig mens getuigde van een sterke religiositeit, maar het ook aandurfde kritiek te leveren op de Roomse Kerk, hij protesteerde naakt om zijn keuze voor armoede kracht bij te zetten. De woorden van Franciscus' zonnelied liggen in de lijn van echte religiositeit: 'Wees geprezen, mijn Heer, met al uw schepselen, vooral door broeder



Foto: Città nuova

zon... door zuster maan en de sterren... broeder wind... zuster water... broeder vuur... onze zuster moeder aarde... onze zuster de lichamelijke dood aan wie geen levend mens ontkomt.'

De ecologische problemen die we vandaag kennen, wijzen op een gebrek aan religiositeit.

Gelukkig bestaat een generatie wetenschappers die gelooft in een verbondenheid van alles met allen. Tussen wetenschap en religie is er een vals dilemma: ze gaan hand in hand. Het heeft geen zin om de Bijbel te willen ontkrachten door alles letterlijk te nemen en te proberen er wetenschappelijke verklaringen in te zoeken. Metaforen worden letterlijk genomen... dat doen wij in het dagelijks leven toch ook niet, dit is de bijbelse literatuur verkrachten. Het is een boek van geloofsverstaan, doorweven met veel mythisch denken. Dat kon in die tijd ook niet anders.

Alexis Versèle - Hoe staat u tegenover de huidige discussie rond het neodarwinisme (het blootleggen van mechanismen van de evolutie; n.v.d.r.) en het creationisme (opvatting in verband met het scheppingsverhaal; n.v.d.r.). Is er een onverzoenbaarheid tussen beide?

Guido-Henri De Couvreur - Onder de erfgenamen van Darwin is er een fundamenteel debat aan de gang waarbij sommigen beweren dat de stamboom van de gewervelde dieren zich uitspreidde in

zowat alle richtingen en dus werd geleid door 'blind toeval'. Anderen zien veel meer gerichtheid en spreken van een convergente evolutie van de soorten; ze vermoeden dat het ontstaan van de homo sapiens wellicht onvermijdelijk was. Natuurlijke selectie kan je niet meer beschouwen als louter eliminatie en het wreedaardige 'survival of the fittest'. De evolutie verwelkomt het soort levende wezens waarbij 'het zich kunnen aanpassen' (to fit) door samenwerking een grotere rol speelt. Mensen zijn daarvan een voorbeeld. Dankzij de complexe hersenen kunnen mensen deelnemen aan een meer performant groepsleven.

Alexis Versèle - Hoe brengt u dat alles in verband met ethiek?

Guido-Henri De Couvreur - Hoe kan een religieus mens het onrecht gedogen dat mens en natuur wordt aangedaan? Brengt niet elk wereld- en mensbeeld een bepaalde ethiek met zich mee? De bevolkingstoename bijvoorbeeld: zijn we er ons van bewust dat ze cruciaal is voor de ecologische problemen die we vandaag kennen?

We moeten tot een hoger ethisch besef komen en tot een mentaliteitsverandering door bewustwording. Vrouwen in arme landen - bijvoorbeeld - zijn vaak het slachtoffer van prostitutie om te kunnen overleven. Tien of meer kinderen is daar helemaal niet uitzonderlijk. Kinderen zijn er een bron van inkomsten, be-

schouw het als een soort levensverzekering voor de ouders. Oplossingen liggen zeker niet meteen in geboortebeperving, doch veeleer in zwangerschapsbeperving. Het is een zeer complex probleem dat je niet oplost door zomaar condooms uit te delen. Er is meer nodig. Bied bijvoorbeeld gelijke kansen voor mannen en vrouwen en laat vrouwen genieten van degelijk onderwijs. Beide actiepunten behoren trouwens tot de millenniumdoelstellingen van de Verenigde Naties.

Ik herinner me dat een Indische taxichauffeur me liet weten dat het Hindoeïsme volgens hem de beste godsdienst is ter wereld omwille van het feit dat vrouwen er nog gehoorzamen. De wijze waarop vrouwen vandaag worden behandeld is tekenend. Hoe kan men gedogen dat, om godsdienstige of welke gronden ook, nog steeds miljoenen vrouwen in de wereld worden besneden? De wijze waarop we vandaag met dieren omgaan is evenzeer menonwaardig en ethisch onverantwoord. Dat zal over honderd jaar wel blijken. We zijn zelf gebiologeerd wezens en ethiek helpt ons om niet ten onder te gaan in het louter biologische door het te overstijgen.

We hebben dringend nood aan meer religiositeit met een ethisch bewustzijn, dit om niet te verdrinken in het biologisme waar in onze tijdsgeest al te vaak naar verwezen wordt. Zouden we als mensen niet beter dit biologisme overstijgen? **MS**